

MARMARA ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ARAŞTIRMA ETİK KURULU
KURULUŞ VE ÇALIŞMA ESASLARI YÖNERGESİ

BİRİNCİ BÖLÜM
AMAÇ, TANIMLAR ve DAYANAK

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu yönergenin amacı; Marmara Üniversitesi'nde veya Marmara Üniversitesi akademik çalışanları ve öğrencileri tarafından yapılacak olan Türkiyat, Eğitim Bilimleri, Güzel Sanatlar ve diğer sosyal bilimler alanlarındaki araştırmalar ve bununla ilgili her türlü bilimsel çalışma, yayın, yüksek lisans ve doktora tezleri, eğitim-öğretim, her türlü etkinliklerle, bu konuda birimler ve kişiler arası ilişkilerde etik ilkelere uyulmasını sağlamak amacıyla Sosyal Bilimler Araştırma Etik Kurulu'nun oluşturulması, bu Kurul'un görevlerini ve çalışma usul ve esaslarının belirlenmesidir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) 2547 Sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun Senato'nun görevlerini düzenleyen 14.maddesi ve üniversitelerde bilimsel denetimi düzenleyen 42.maddesi ile ilgili ulusal ve uluslararası mevzuat bu yönergenin dayanağını oluşturur.

Tanımlar

MADDE 3 - (1) Aksi belirtilmedikçe bu yönergede geçen;

Rektör: Marmara Üniversitesi Rektörünü,

Birim: Marmara Üniversitesi'nin Fakülte, Enstitü, Yüksekokul, Meslek Yüksekokulu, Araştırma Merkezlerini,

Etik Kurulu:Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunu,

Başkan: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Etik Kurulu Başkanını,

Üye: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırma Etik Kurul Üyesini,
ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM
ETİK İLKELER

Etik İlkeler

MADDE 4 - (1) Marmara Üniversitesi'nin sosyal araştırmalarda etik anlayışının temelinde, doğruluk, özeleştirici, objektiflik, tarafsızlık, açıklık, bilimsel kuşkuculuk, eleştirel bakış, yeni kavramlara açıklık, bilimsel araştırma disipliniyi korumak, özgün ve yaratıcı düşünce, insana saygı, güvenilirlik ve hakkaniyet gibi nitelik ve ilkeler yer alır.

(2) Marmara Üniversitesi'nin Sosyal Bilimler alanlarındaki her çeşit bilimsel araştırma, yayın ve akademik etkinliklerin planlanması, yürütülmesi, sunulması, değerlendirilmesi ve yayınlanmasında aşağıdaki temel ilke ve standartlara uygun davranılması esastır.

a) İnsana saygı, insan hak ve özgürlüklerine saygı temel ilke olarak kabul edilir.

b) Dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri özellikleri nedeniyle insanlar arasında ayırım yapılmaz.

c) Üniversitenin özgür araştırma merkezi olduğu hiçbir zaman göz ardı edilmez.

d) Sosyal Bilim alanlarında araştırma yapanlar, Marmara Üniversitesi'nin saygınlığını zedelemeye azami özen gösterirler.

e) Marmara Üniversitesi'nin imkanları kişisel çıkarlar için kullanılmaz.

(3) Araştırma Etiğine İlişkin Temel İlkeler Şunlardır:

- a) Bilimsellik İlkesi: Veriler, bilimsel yöntemlerle elde edilir. Bunların değerlendirilmesi, yorumu ve kuramsal sonuçların elde edilmesinde, raporlanması ve sunumunda da bilimsel yöntemlerin dışına çıkılmaz ve sonuçlar saptırılamaz. Elde edilmemiş sonuçlar araştırma sonuçları imiş gibi gösterilemez.
- b) Bilimsel araştırmalarda “deneklere (Örneklem/ örnekleme yer alan kişiler/çalışma grubu /ölçeklerin, anketlerin uygulandığı grup, görüşme yapılan insanlar) zarar vermeme” ve “yaşama saygı” ilkesi: Araştırmalarda deneklere zarar vermemek esası kapsamında, denekler muhtemel riskler konusunda açık şekilde bilgilendirilmeli ve deneye katılım kararının etki ve baskı altında olmaksızın özgürce alınması ilkesine uymaya özen gösterilmelidir. Deneyin (Araştırmaya/ankete/ görüşmeye) deneklere, deneyi yapacaklara, çevreye ve insan sağlığına biyolojik, psikolojik, sosyolojik olarak zarar vermemesi esastır.
- c) Toplum ve ilgilileri bilgilendirme ve olası zararlı uygulamalar konusunda uyarma ilkesi: Araştırmacılar ve yetkililer, yapılan bilimsel araştırma sonuçları ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda toplumu bilgilendirmek ve uyarmakla yükümlüdür.
- d) Araştırmalara katılmama özgürlüğü ilkesi: Araştırmacılar, kendi vicdani kanaatlerine göre zararlı sonuçlara ve/veya onaylamadıkları uygulamalara yol açabilecek araştırmalara katılmama, araştırmanın herhangi bir zamanında araştırmadan çıkma hakkına sahiptir. Katılsa dahi kendisine ilişkin bilgilerin kullanılmasını isteme hakkına sahiptir. Demografik bilgileri tanınmasını sağlamaktaysa çıkartılmasını talep edebilir. Araştırma örneklemindeki kişilerin verdiği bilgiler kendi izni ile araştırmada kullanılabilir.

(4) Yayın Etiğine İlişkin Temel İlkeler Şunlardır:

- a) Bilimsel araştırma sonuçları araştırmayı fiilen yapan ve yürüten araştırmacıların tümünün adlarıyla yayımlanır. Araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve yayına hazırlanması aşamalarında etkin katkısı olmayan kişilerin adları yazarlar arasına katılmaz, arasında gösterilmez.
- b) Bilimsel yayınlarda daha önce yapılmış (yayımlanmış veya yayımlanmamış) bir çalışmadan yararlanırken, bilimsel yayın ilkelerine uygun olarak kaynak gösterilir. Evrensel olarak tanınan bilim kuramları, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermeler dışında hiçbir yapının tümü veya bir bölümü izin alınmadan ve/veya kaynak gösterilmeden çeviri veya özgün şekliyle kullanılamaz.
- c) Bilimsel araştırma ve yayınlarda daha önce aynı konuda yapılmış benzer çalışmalara değinilmesi ve yapılan araştırma ve yayının orijinal ve literatüre katkı sayılan yönünün belirtilmesi gereklidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM KURULUN GÖREV ALANI KURULUŞ VE ÇALIŞMA ESASLARI

Kurulun Görev Alanı

MADDE 5 - (1) Aşağıdaki çalışmalar kurulun değerlendireceği sosyal araştırmaların kapsamını oluşturmaktadır.

- a) Tüm gözlemsel çalışmalar,
- b) Anket çalışmaları,
- c) Arşiv taramaları,
- d) Döküman incelemeleri,
- e) Mülakat (Görüşme),
- f) Örnek olay incelemeleri,
- g) Araştırma tasarımları,
- h) Deneysel çalışmalar,